

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Основи гігієни та охорони праці в реабілітації

Галузь знань – І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Спеціальність – І7 Терапія та реабілітація (за спеціалізаціями)

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Ерготерапія

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС

Код дисципліни – ОФП.03

Мова навчання – Українська

Статус дисципліни: обов'язкова, фахової підготовки

Факультет – Здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Кафедра – Фізичної терапії, ерготерапії

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний Обсяг дисципліни		Кількість годин					Курсовий проект	Залік	Іспит
					Аудиторні заняття				Самостійна робота здобувача, у т.ч. ІРС			
			Кредити ЄКТС	Години	Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття				
Д	1	1	4	120	50	32	-	18	70		+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Ерготерапія» та навчального плану за спеціальністю І7 «Терапія та реабілітація (за спеціалізаціями)» за першим бакалаврським рівнем освіти.

Робочу програму складено:

к.мед.н., доц. Сергій КРИВОВ'ЯЗ

к.тех.н. доцент, Ольга РОМАНШІНА

Схвалено на засіданні кафедри фізичної терапії, ерготерапії

Протокол №1 від «29» серпня 2025 р.

Зав. кафедри фізичної терапії, ерготерапії

д.пед.н., проф. Олег БАЗИЛЬЧУК

Робочу програму розглянуто та схвалено вченою радою факультету здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Протокол №1а від «29» серпня 2025 р.

Голова вченої ради ФЗПФКС

д.пед.н., проф. Євген ПАВЛЮК

Хмельницький – 2025

2. ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва кафедри	Підпис	Ініціали, прізвище
Гарант освітньо-професійної програми	фізичної терапії, ерготерапії		Володимир БІЛИЙ

3. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Основи гігієни та охорони праці в реабілітації» є однією з дисциплін професійної підготовки фахівців освітнього рівня «Бакалавр» за спеціальністю **I7 Терапія та реабілітація (за спеціалізаціями)**. Вивчення дисципліни у процесі професійної підготовки фахівців має важливе соціальне та педагогічне значення.

Пререквізити – ввідна.

Кореквізити – «Основи медичної та соціальної реабілітації», «Теорія здоров'я і здорового способу життя», «Основи практичної діяльності в реабілітації».

Відповідно до Стандарту вищої освіти із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

Програмні компетентності: ІК: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері професійної діяльності ерготерапевта з відновлення активності та участі осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп, які стосуються ментальних, сенсорних, нейром'язовоскелетних, кардіо-респіраторних та інших функцій організму; ЗК 02: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ФК 05: здатність застосовувати у практичній діяльності знання та розуміння науково-обґрунтованих підходів та методів для безпечної реалізації заняттєво-орієнтованої програми ерготерапії або складової індивідуальної програми реабілітації під супервізією ерготерапевта.

Програмні результати навчання: застосовувати знання та розуміння доказової бази та філософського підґрунтя щодо природи, значення та цінності заняттєвої активності та участі, пояснювати їх взаємозв'язок із здоров'ям, добробутом, заняттєвою та соціальною справедливістю; здійснювати заняттєвий аналіз, вміти адаптовувати і застосовувати заняттєву активність у терапевтичний спосіб; застосовувати у практичній діяльності знання та базове розуміння рамок практики (frames of reference), науково-обґрунтованих підходів, методів, стратегій та інструментів для безпечної реалізації заняттєво-орієнтованих програми ерготерапії або складової індивідуальної програми реабілітації під супервізією ерготерапевта з метою уможливлення заняттєвої активності, участі та заняттєвої справедливості; навчати пацієнтів/клієнтів безпечному і ефективному використанню допоміжних засобів реабілітації, ортезів, протезів та інших адаптивних засобів та пристосувань для покращення функціональної мобільності, заняттєвої участі та пересування у громаді; створювати безпечне і доступне середовище життєдіяльності у різних середовищах і контекстах заняттєвої участі, адаптовувати фактори середовища з метою збільшення функціональної незалежності у співпраці з пацієнтом/клієнтом, його родиною, іншими стейкхолдерами та особами, які надають реабілітаційні, освітні та соціальні послуги пацієнту/клієнту; застосовувати у професійній діяльності знання національних регуляторних документів, норм та процесів супервізії асистентів ерготерапевтів, провадити практичну діяльність у межах професійної компетентності асистента ерготерапевта та демонструвати навички міжпрофесійної співпраці.

Метою дисципліни є формування у майбутніх бакалаврів знань щодо створення безпечних та здорових умов праці для пацієнтів та персоналу, запобігання травматизму та професійним захворюванням, а також забезпечення санітарно-гігієнічного благополуччя в реабілітаційних закладах.

Предмет дисципліни: шкідливі і небезпечні фактори виробничого середовища та система заходів захисту і збереження життя та здоров'я працівників.

Завдання дисципліни: визначати основні принципи безпечної життєдіяльності; передбачати наслідки порушень основ реабілітаційної діяльності, аналізувати та оцінювати небезпечні для життя людей їх здоров'я і професійної діяльності ситуації та самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів.

Результати навчання. Здобувач вищої освіти, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен вміло використовувати понятійний апарат з фаху; мати знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

Зміст навчальної дисципліни: правові засади охорони праці та безпеки в реабілітаційній діяльності; організація охорони праці у закладах медичного профілю та закладах вищої освіти; основи гігієни як наукової дисципліни; методи гігієнічних досліджень; особиста гігієна ерготерапевта; фізіологія праці в системі професійної підготовки; гігієна праці в реабілітаційних просторах; гігієнічна оцінка умов праці; основи виробничої безпеки та профілактика травматизму; нещасні випадки; професійні шкідливості та ризики; професійні захворювання в ерготерапії; методи та заходи профілактики шкідливих професійних впливів; потенційні небезпеки під час виконання реабілітаційних заходів; надзвичайні ситуації.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин, відведених на		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Тема 1. Правові засади охорони праці та безпеки в реабілітаційній діяльності	2	2	4
Тема 2. Організація охорони праці у закладах медичного профілю та закладах вищої освіти	2		4
Тема 3. Основи гігієни як наукової дисципліни	2		4
Тема 4. Методи гігієнічних досліджень	2	2	4
Тема 5. Особиста гігієна фізичного терапевта, ерготерапевта	2		4
Тема 6. Фізіологія праці в системі професійної підготовки	2	2	4
Тема 7. Гігієна праці в реабілітаційних просторах	2		4
Тема 8, 9. Гігієнічна оцінка умов праці	2	4	8
Тема 10. Основи виробничої безпеки та профілактика травматизму	2		4
Тема 11. Нещасні випадки	2	2	6
Тема 12. Професійні шкідливості та ризики	2		4
Тема 13. Професійні захворювання у реабілітації	2	2	4
Тема 14. Методи та заходи профілактики шкідливих професійних впливів	2		4
Тема 15. Потенційні небезпеки під час виконання реабілітаційних заходів	2	2	4
Тема 16. Надзвичайні ситуації	2	4	6
Разом	32	18	70

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Правові засади охорони праці та безпеки в реабілітаційній діяльності Розгляд основних законодавчих актів та нормативних документів, що регулюють питання охорони праці в Україні. Ознайомлення здобувачів із системою державного нагляду, контролю та відповідальністю за дотримання правил безпеки у сфері реабілітації. Аналіз ролі нормативних актів у запобіганні нещасним випадкам на виробництві та професійним захворюванням. Значення нормативної бази у створенні безпечних та комфортних умов праці фізичних терапевтів та ерготерапевтів. Літ.: [1] с. 12-45., [9], [10]	2
2	Організація охорони праці у закладах медичного профілю та закладах вищої освіти Вивчення структури управління охороною праці у медичних та освітніх закладах. Характеристика служб охорони праці, їх завдань та функцій. Порядок організації та проведення інструктажів, навчання і перевірки знань працівників із питань безпеки. Практичні аспекти документального оформлення діяльності з охорони праці у сфері реабілітації. Літ.: [2] с. 31-51, [12] розд. 3-5.	2
3	Основи гігієни як наукової дисципліни та її значення для реабілітації Ознайомлення з поняттями гігієни, її метою, завданнями та напрямками досліджень. Вивчення основних розділів гігієни, які безпосередньо стосуються умов праці та здоров'я реабілітаційних фахівців. Роль гігієнічних знань у підтримці та зміцненні здоров'я працівників та пацієнтів. Літ.: [3] с. 9-32, [4] с. 5-6	2
4	Методи гігієнічних досліджень Фактори оцінювання. Інструментальні, соціально-гігієнічні та статистичні методи. Гігієнічне виховання. Міждисциплінарні зв'язки та практична складова досліджень. Літ.: [3] с. 15-18, [4] с. 15-22, 23-27	2
5	Особиста гігієна фізичного терапевта, ерготерапевта Гігієнічні вимоги до одягу та взуття. Розгляд гігієнічних рекомендацій щодо організації робочого часу, режиму праці та відпочинку. Психогігієна. Хроногігієна. Літ.: [3] с. 299-330	2
6	Фізіологія праці в системі професійної підготовки реабілітаційних фахівців Поняття фізіології праці. Фізіологічні механізми працездатності. Поняття фізіологічної втоми, перенапруження, професійного вигорання та методи їх профілактики. Літ.: [1] с. 93-110, [2] с. 124-148	2

7	Гігієна праці в реабілітаційних просторах Нормативи, дизайн середовища та маршрути безпеки. Переклад нормативних вимог у планування приміщень реабілітації: мікроклімат, вентиляція, освітлення, акустика, покриття підлог, організація потоків пацієнтів/персоналу; вимоги до дизайну робочого місця (ергономіка) та інфраструктури безпеки. Рекомендації для реабілітаційних кабінетів. Формування безпечних умов праці в реабілітаційній діяльності. Літ.: [2] с. 7-30, [3] с. 33-55, [8] розд. 5-8	2
8	Гігієнічна оцінка умов праці фізичних терапевтів та ерготерапевтів (частина 1) Законодавча база оцінки. Вивчення основних чинників виробничого середовища (фізичних, хімічних, біологічних, психофізіологічних), що впливають на здоров'я реабілітаційних фахівців. Методи визначення та оцінки гігієнічних показників у процесі реабілітаційної діяльності. Літ.: [1] с. 76-110, [8] розд. 5-8	2
9	Гігієнічна оцінка умов праці фізичних терапевтів та ерготерапевтів (частина 2) Класифікація умов праці. Аналіз умов праці та розроблення рекомендацій щодо їх покращення. Оцінювання впливу умов праці на стан здоров'я спеціалістів. Атестація робочих місць. Літ.: [1] с. 111-153, [8] розд. 5-8, [10] розд. 3-4, [14]	2
10	Основи виробничої безпеки та профілактика травматизму в реабілітаційній практиці Визначення поняття виробничої безпеки у сфері реабілітації. Ознайомлення з класифікацією та причинами травматизму серед фізичних терапевтів та ерготерапевтів. Розгляд основних способів організації безпечного робочого простору та обладнання. Літ.: [12], [1] с. 46-75, [2] с. 204-242, [11]	2
11	Нещасні випадки Класифікація нещасних випадків. Системи заходів, спрямованих на профілактику та попередження нещасних випадків на робочому місці. Розслідування нещасних випадків, навчання на інцидентах. Літ.: [1] с. 387-402, [2] с. 330-354, [9]	2
12	Професійні шкідливості та ризики для фахівців фізичної терапії та ерготерапії Характеристика типових професійних шкідливостей та факторів ризику, що виникають під час здійснення професійної діяльності реабілітаційних фахівців. Розгляд гострих та хронічних впливів професійних шкідливостей на здоров'я. Обговорення основних методів виявлення, реєстрації та контролю професійних ризиків. Літ.: [1] с. 403-437, [9], [10]	2
13	Професійні захворювання у реабілітації: профілактика та маршрути реагування Основні професійні захворювання фізичного терапевта, ерготерапевта. Аналіз факторів, що сприяють виникненню професійних захворювань. Профілактика виникнення професійних захворювань. Літ.: [15], [16], [17]	2

14	Методи та заходи профілактики шкідливих професійних впливів у роботі фізичних терапевтів та ерготерапевтів Вивчення заходів індивідуального та колективного захисту від професійних шкідливостей та ризиків. Оцінка ефективності використання засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) у професійній діяльності. Літ.: [1] с. 403-437, [2] с. 355-372, [17]	2
15	Потенційні небезпеки під час виконання реабілітаційних заходів Розгляд методик ідентифікації потенційних небезпек у процесі проведення заходів фізичної терапії та ерготерапії. Пожежна безпека, електробезпека. Вивчення алгоритмів аналізу ризиків та оцінки ймовірності виникнення небезпечних ситуацій у реабілітаційних кабінетах. Розроблення заходів щодо усунення або мінімізації виявлених небезпек. Алгоритми HAZID для втручання і плани мінімізації. Літ.: [2] с. 243-271, [12] розд. 4-5, [15]	2
16	Надзвичайні ситуації та фактори небезпеки під час військового стану Вивчення практичних прийомів та методик реагування на надзвичайні ситуації, пов'язані з професійною діяльністю. План дій під час НС (обстріли, відключення електро-/водопостачання, евакуація, укриття, масовий наплив постраждалих), безперервність допомоги в реабілітації, психологічна підтримка персоналу. Літ.: [13] с. 6-33	2
Разом:		32

5.2 Зміст практичних занять

Номер заняття	Перелік тем практичних занять та анотація	Кількість годин
1	Гігієна робочого місця фізичного терапевта, ерготерапевта. Порядок організації та проведення інструктажів, навчання і перевірки знань працівників із питань безпеки. Практичні аспекти документального оформлення діяльності. Літ.: [2] с. 31-51, [12] розд. 3-5.	2
2	Особиста гігієна фізичного терапевта, ерготерапевта. Гігієнічні вимоги до одягу та взуття. Літ.: [3] с. 299-330	2
3	Хроногігієна та психогігієна фізичного терапевта, ерготерапевта. Організація робочого часу, режиму праці та відпочинку. Літ.: [2] с. 52-70	2
4	Атестація робочого місця: мікроклімат, вентиляція, освітлення, акустика, покриття підлог, організація потоків пацієнтів/персоналу. Формування безпечних умов праці в реабілітаційній діяльності. Літ.: [2] с. 7-30, [3] с. 33-55, [8] розд. 5-8	2
5	Дизайн реабілітаційного простору і маршрути безпеки. Нормативи, дизайн середовища та маршрути безпеки. Літ.: [1] с. 111-153, [8] розд. 5-8, [10] розд. 3-4, [14]	2

6	Виробнича безпека. Травматизм серед фізичних терапевтів та ерготерапевтів. Основні способи організації безпечного робочого простору та обладнання. Літ.: [12], [1] с. 46-75, [2] с. 204-242, [11]	2
7	Нещасні випадки. Система заходів, спрямованих на профілактику та попередження нещасних випадків на робочому місці. Розслідування нещасних випадків. Літ.: [1] с. 387-402, [2] с. 330-354, [9]	2
8	Професійні ризики та їх профілактика. Індивідуальний та колективний захист. Оцінка ефективності використання засобів індивідуального захисту. Літ.: [2] с. 243-271, [12] розд. 4-5, [15]	4
Разом:		18

5.3. Зміст самостійної роботи здобувачів

Самостійна робота здобувачів полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до виконання практичних робіт, вивченню нового теоретичного матеріалу, тестування з теоретичного матеріалу, підготовка до отримання заліку. Крім цього до послуг здобувачів у Модульному середовищі навчання (МСН) розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні матеріали з її навчально-методичного забезпечення та контролю результатів навчання.

№ тижня	Зміст самостійної роботи	К-сть годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу №1 та відповідних літературних джерел. Літ.: [1] с. 12-45., [9], [10]	4
2	Опрацювання лекційного матеріалу №2 та літератури, підготовка до практичного заняття за темою №1 «Гігієна робочого місця фізичного терапевта, ерготерапевта». Літ.: [2] с. 31-51, [12] розд. 3-5	4
3	Опрацювання лекційного матеріалу №3 та відповідних літературних джерел. Літ.: [3] с. 9-32, [4] с. 5-6	4
4	Опрацювання лекційного матеріалу №4 та літератури, підготовка до практичного заняття за темою №2 «Особиста гігієна фізичного терапевта, ерготерапевта». Літ.: [3] с. 299-330	6
5	Опрацювання лекційного матеріалу №5 та відповідних літературних джерел. Літ.: [3] с. 299-330	4
6	Опрацювання лекційного матеріалу №6 та літератури, підготовка до практичного заняття за темою №3 «Хроногігієна та психогігієна фізичного терапевта, ерготерапевта». Літ.: [2] с. 52-70	4
7	Опрацювання лекційного матеріалу №7 та відповідних літературних джерел. Літ.: [2] с. 7-30, [3] с. 33-55, [8] розд. 5-8	4
8	Опрацювання лекційного матеріалу №8 та літератури, підготовка до практичного заняття за темою №4 «Атестація робочого місця». Літ.: [2] с. 7-30, [3] с. 33-55, [8] розд. 5-8	4

9	Опрацювання лекційного матеріалу №9 та відповідних літературних джерел. Літ.: [1] с. 111-153, [8] розд. 5-8, [10] розд. 3-4, [14]	4
10	Опрацювання лекційного матеріалу №10 та літератури, підготовка до практичного заняття за темою №5 «Дизайн реабілітаційного простору і маршрути безпеки». Літ.: [1] с. 111-153, [8] розд. 5-8, [10] розд. 3-4, [14]	4
11	Опрацювання лекційного матеріалу №11 та відповідних літературних джерел. Літ.: [1] с. 387-402, [2] с. 330-354, [9]	4
12	Опрацювання лекційного матеріалу №12 та літератури, підготовка до практичного заняття за темою №6 «Виробнича безпека. Травматизм серед фізичних терапевтів та ерготерапевтів». Літ.: [12], [1] с. 46-75, [2] с. 204-242, [11]	6
13	Опрацювання лекційного матеріалу №13 та відповідних літературних джерел. Літ.: [15], [16], [17]	4
14	Опрацювання лекційного матеріалу №14 та літератури, підготовка до практичного заняття за темою №7 «Нещасні випадки». Літ.: [1] с. 387-402, [2] с. 330-354, [9]	4
15	Опрацювання лекційного матеріалу №15 та відповідних літературних джерел. Літ.: [2] с. 243-271, [12] розд. 4-5, [15]	4
16	Опрацювання лекційного матеріалу №16 та літератури, підготовка до практичного заняття за темою №8 «Професійні ризики та профілактика». Підготовка до виконання індивідуального творчого завдання. Літ.: [2] с. 243-271, [12] розд. 4-5, [15]	6
	Разом	70

5.4 Орієнтовна тематика індивідуального творчого завдання для самостійної роботи здобувачів

1. Підготувати презентацію на тему «Карта правових вимог для реабілітаційного кабінету».
2. Підготувати презентацію на тему «Політика інструктажів і навчання з БЖД для ФТ/ЕТ».
3. Підготувати презентацію на тему «Мікро-аудит гігієни рук і високоторкальних поверхонь».
4. Підготувати презентацію на тему «СО₂-моніторинг у реабілітаційному залі».
5. Підготувати презентацію на тему «Світлове перепланування зони сплінтингу».
6. Підготувати презентацію на тему «Акустичний комфорт під час групових занять».
7. Підготувати презентацію на тему «Антиковзна стратегія для вологих зон».
8. Підготувати презентацію на тему «Організація потоків пацієнтів та «маршрути безпеки»».
9. Підготувати презентацію на тему «Паспорт безпеки обладнання (на вибір: підйомник/вертикалізатор/ванночка)».
10. Підготувати презентацію на тему «Міні-програма ЛОТО для відділення».
11. Підготувати плакат або слайди на тему «Стандартна операційна процедура «Робота у вологій зоні»».

12. Підготувати плакат або слайди на тему «Стандартна операційна процедура «Розлив біологічної рідини»».
13. Підготувати презентацію на тему «Фізіологія праці: план мікропауз і розвантажень.»
14. Підготувати відео або фотосерію з правильними/неправильними позиціями на тему «Мікроергономіка підйому/пересаджування».
15. Підготувати доповідь на тему «Кейс про падіння у вологій зоні».
16. Підготувати доповідь на тему «Кейс про опік в сплінтингу».
17. Підготувати презентацію на тему «Програма профілактики професійних ризиків ФТ/ЕТ».
18. Підготувати презентацію на тему «Особиста гігієна, одяг і взуття: набір настінних чек-листів».
19. Підготувати презентацію на тему «Гігієна під час домашніх візитів».
20. Підготувати презентацію на тему «Управління медичними відходами в реабілітації».
21. Підготувати презентацію-інфографіку на тему «Комунікація з пацієнтом про гігієну».
22. Підготувати презентацію на тему «План безпеки басейну».
23. Підготувати презентацію на тему «Два маршрути для різних рівнів мобільності у випадку евакуації».
24. Підготувати презентацію на тему «Соціально-гігієнічне опитування персоналу».
25. Підготувати презентацію на тему «Програма контролю якості прибирання».

Кожну тему можна оформити як міні-проект: короткий звіт 5-8 стор., чек-лист або плакат, макет СОП, інфографіка або навчальне відео тривалістю 3-5 хвилин.

6. ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій навчання, зокрема: словесні (розповідь, бесіда, пояснення); практичні (дискусії, навчальні ігри); наочні (ілюстрування навчального матеріалу, показ слайдів). Самостійна робота (з літературними джерелами, використання систем MOODLE).

Навчальна робота проводиться у формі лекцій, практичних занять та самостійної роботи. На лекціях подається основний програмний матеріал, який становить основу підготовки майбутнього спеціаліста. Даються головні відомості та рекомендації щодо виконання практичних завдань.

На практичних заняттях поглиблюються знання з основних питань, висвітлених на лекціях, і перевіряються знання студентів, отриманих на лекціях та в процесі самостійної роботи студента.

Самостійна робота студентів складається: закріплення пройденого матеріалу, опрацювання рекомендованої літератури, виконання додаткових розрахункових завдань.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час аудиторних практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу, в т. ч. з використанням Модульного середовища навчання. При цьому використовуються такі методи поточного контролю: усне опитування, письмове опитування у вигляді тестування, виконання індивідуального завдання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати поточного контролю. Засвоєння здобувачем теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється усним опитуванням, перевіркою знань теоретичного матеріалу з теми; виконанням індивідуального завдання. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу, встановленого для кожної структурної одиниці) з усіх видів поточного контролю отримує залікову оцінку, а якщо не набрав необхідної

кількості балів вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активна праця на занятті, розв'язування задач, виконання практичних завдань; активна участь у дискусіях, обговореннях щодо обґрунтування способу вирішення практичного завдання).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального творчого завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах, які сприяють формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

9. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ У СЕМЕСТРІ

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Залежно від важливості окремих видів навчальної роботи, і їх ролі у формуванні компетентностей і результатів навчання, визначених освітньою програмою, розробники Робочої програми присвоюють кожному виду навчальної роботи (структурній одиниці) з дисципліни певну кількість балів. При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із встановлених Робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця навчальної роботи може бути зарахована, якщо здобувач набрав

не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності *не допускаються*.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти з будь-якого виду навчальної роботи (структурної одиниці) рекомендується використовувати наведені нижче узагальнені критерії:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними приладами та інструментами, прикладними програмами. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

Залік виставляється, якщо здобувач вищої освіти успішно виконав індивідуальний навчальний план з дисципліни, досяг мінімального порогового рівня балів, а загальна сума балів, яку він набрав за результатами поточного контролю з освітнього компонента, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквенне позначення оцінки, що відповідає набраній здобувачем кількості балів відповідно до таблиці «Співвідношення».

**Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання
для практичних занять**

Аудиторна робота та контрольні заходи						Семестровий контроль	
Поточний контроль		Тестовий контроль			Інд. завд.	Залік	Разом балів
T1-8	T9-16	T1-T6	T7-T12	T13-T16			
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)							
9-15	9-15	12-20	12-20	12-20	6-10	-	
18-30		36-60			6-10	-	60-100

**Оцінювання результатів навчання з теоретичного матеріалу
(тестовий контроль)**

Кожний з трьох тестів, передбачених Робочою програмою, складається із 40 тестових завдань, кожне з яких є рівнозначним. Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач, складає 20 (*кількість набраних балів за тестове завдання може бути різною*).

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 12 до 20 балів.

Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1-23	24-24	25-26	27-28	29-30	31-32	33-34	35-36	37-38	39-40
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-62	63-65	66-70	71-75	76-80	81-85	86-90	91-95	96-100
Кількість балів	-	12	13	14	15	16	17	18	19	20

На тестування відводиться 40 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування в он-лайн режимі у Модульному середовищі для навчання. При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну *наступного* контролю.

Індивідуальне завдання оцінюється від 6 до 10 балів. Наявність презентації індивідуального завдання оцінюється від 3 до 5 балів, за захист завдання виставляється від 3 до 5 балів.

Критерії оцінювання індивідуальних творчих завдань

№ з/п	Показники	Максимальна кількість балів
1.	Висвітлення актуальних і сучасних аспектів у змісті реферату та на слайдах презентації	2
2.	Логічність та послідовність структури реферату та подання матеріалів презентації	2
3.	Інформативність та достовірність інформації для висвітлення проблеми	2
4.	Адекватне використання різних способів акцентування у межах смислових блоків (колір, лінія, шрифт, просторове розташування) у презентації	2
5.	Оригінальність та креативність	2
Загальна кількість балів		10

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання у балах з усіх видів навчальної роботи до електронного журналу.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені нижче у таблиці «Співвідношення».

Семестровий залік виставляється на останньому занятті за умови якщо загальна сума балів, яку накопичив здобувач з дисципліни (іншого освітнього компонента) за результатами *поточного* контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «*зараховано*», а за шкалою ЄКТС – буквенне позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна оцінка (рівень досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	<i>Відмінно/Excellent</i> – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		<i>Добре/Good</i> – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		<i>Задовільно/Satisfactory</i> – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	<i>Незадовільно/Fail</i> – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		<i>Незадовільно/Fail</i> – Результати навчання відсутні

Виставлення підсумкової оцінки здобувачеві вищої освіти, який набрав необхідну суму балів, здійснюється на останньому занятті викладачем, який їх проводив.

10. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗДОБУТИХ ЗНАНЬ

1. Назвіть основні законодавчі акти України, що регулюють охорону праці у сфері реабілітації (мінімум 3).
2. Чим відрізняються державний нагляд і внутрішній контроль за охороною праці у закладі?
3. Які види інструктажів з БЖД проводять у відділенні (перелік і періодичність)?
4. Яка відповідальність роботодавця та працівника за порушення вимог охорони праці? Наведіть по 2 приклади.
5. Опишіть структуру управління охороною праці в медичному закладі/ЗВО: хто за що відповідає?
6. Які завдання та функції служби охорони праці у реабілітаційному підрозділі?
7. Складіть короткий алгоритм організації й обліку інструктажів у вашій групі/кафедрі.
8. Дайте визначення «гігієна» та поясніть її мету й завдання у реабілітації.
9. Які розділи гігієни безпосередньо стосуються роботи ФТ/ЕТ? Наведіть приклади застосування.
10. Як гігієнічні знання впливають на профілактику інфекцій і МСД (м'язово-скелетних розладів)?
11. Перелічіть базові інструментальні методи гігієнічних досліджень у залі ЛФК.

12. Які «контекстні» дані обов'язково фіксувати під час вимірювань (CO₂/люкс/шум)? Чому це важливо?
13. Складіть «паспорт вимірювання» для люкс-карти зони сплінтингу. Які поля внесете?.
14. Чим відрізняються АТР-скринінг і мікробіологічні змиви? Коли обрати кожен?
15. Поясніть поняття «фізіологічна вартість праці» для ФТ/ЕТ.
16. Як застосувати шкалу RPE і моніторинг ЧСС для дозування власного навантаження протягом зміни?
17. Назвіть 5 ергономічних правил безпечного підйому/пересаджування пацієнта.
18. Які ранні ознаки перенапруження та професійного вигорання? Запропонуйте 3 профілактичні кроки.
19. Складіть особистий план мікропауз на 60 хв роботи з пацієнтами.
20. Які цільові діапазони мікроклімату і IAQ (CO₂/T/RH) у реабзалі?
21. Назвіть нормативні орієнтири для освітленості (загальне/місцеве) і чому важливий CRI та флікер.
22. Які рішення з акустики покращують увагу і безпеку інструктажів?
23. Складіть 5-пунктовий чек-лист «волога зона/душ — безпека руху».
24. Запропонуйте схему розміщення точок гігієни рук «на шляху руки».
25. Які критерії ви використаєте для класифікації умов праці за факторами: IAQ, світло, шум, чистота поверхонь?
26. Поясніть логіку інтегральної оцінки робочого місця: чому «найгірший фактор» часто визначальний?
27. Що таке матриця ризику (Ймовірність × Тяжкість)? Наведіть приклад для слизької підлоги.
28. Складіть короткий САРА-план для проблеми: «CO₂ > 1200 ppm у піки 30 хв».
29. Які 3–5 метрик варто винести на місячний дашборд гігієни/безпеки?
30. Розташуйте за пріоритетами ієрархію контролів (усунення → заміщення → інженерні → адміністративні → ЗІЗ) на прикладі підйому пацієнта.
31. Що таке LOTO? Назвіть 6 базових кроків процедури.
32. Які джерела енергії потребують LOTO у реабілітації? Наведіть приклади.
33. Складіть міні чек-лист щоденного «стоп-чеку» залу (8–9 пунктів).
34. Опишіть алгоритм дій при НВ «першої хвилини» (Зупини–Допоможи–Повідом–Захисти–Задokumentуй).
35. Виконайте розбір для кейсу «Пацієнт послизнувся біля умивальника». Які профілактичні заходи запропонуєте?
36. Назвіть типові професійні шкідливості ФТ/ЕТ (мінімум 5) і відповідні засоби профілактики.
37. Які ранні симптоми МСД у ФТ/ЕТ? Яка стратегія профілактики на 4 тижні?
38. Запропонуйте 3 рішення для зменшення ризиків у залі ЛФК.
39. Які принципи організації праці та відпочинку зменшують втому і помилки?
40. Опишіть «ритм зміни» з мікропаузами й вправами розвантаження (приклад на 4 години).
41. Назвіть ключові вимоги пожежної безпеки у реабзалі (3–5 пунктів) і порядок евакуації.
42. Які базові правила електробезпеки для обладнання з електроприводом у залі?
43. Складіть короткий СОП «розлив біологічної рідини» (етапи/ролі/утилізація).
44. Які ролі та сценарії дій при НС/воєнному стані (обстріл/укриття/блекаут) у реабілітаційному підрозділі?
45. Як організувати евакуацію пацієнта з обмеженою мобільністю двома працівниками? Вкажіть критичні пункти.
46. Сформулюйте стандарти особистої гігієни рук (коли антисептик, коли миття, що з прикрасами/нігтями).
47. Які вимоги до одягу та взуття ФТ/ЕТ (тканини, крій, протиковзність, догляд, ротація пар)?

11. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Освітній процес з дисципліни «Основи гігієни та охорони праці» забезпечений необхідним матеріально-технічним забезпеченням.

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, мультимедійний проектор.

Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Яворовський О. П., Веремей М. І., Зенкіна В. І. та ін. Охорона праці в медичній галузі: навч.-метод. посіб. – Київ: ВСВ «Медицина», 2021. – 208 с.
2. Яворовський О. П., Паустовський Ю. О., Зенкіна В. І. та ін. Практична охорона праці в медичній галузі: навчальний посібник – Київ: ВСВ «Медицина», 2023. – 391 с.
3. Пашко К. О., Попович Д. В., Лотоцька О. В. та ін. Гігієна у фізичній реабілітації: підручник. – Тернопіль: ТДМУ, 2019. – 360 с.
4. Неведомська Є. О. Гігієна у фізичній реабілітації: навч. посіб. – Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка (КУБГ), 2020. – 33 с.
5. Марченко І. Л. Загальна гігієна та гігієна фізичних вправ: конспект лекцій. – Краматорськ: ДДМА, 2021. – 160 с.
6. Бойчук Ю. Д., Солошенко Е. М., Бугай О. В. Екологія і охорона навколишнього середовища: навч. посіб. – 4-е вид. – Суми: Університетська книга, 2019. – 316 с.
7. ДБН В.2.2 10:2018. Будинки і споруди. Заклади охорони здоров'я. – Київ: Мінрегіон України, 2018.
8. ДБН В.2.5 28:2018. Природне і штучне освітлення. – Київ: Мінрегіон України, 2018.
9. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 337. – Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF>
10. Про затвердження Положення про систему профілактики інфекцій та інфекційний контроль у закладах охорони здоров'я: Наказ МОЗ України від 03 серпня 2021 р. № 1614. – Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1269-21>
11. Державні санітарно-протиепідемічні правила і норми щодо поводження з медичними відходами: Наказ МОЗ України від 06 вересня 2022 р. № 1602. – Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1301-22>
12. Правила пожежної безпеки в Україні: Наказ МВС України від 30 грудня 2014 р. № 1417 (зі змінами, чинні станом на 2023 р.). – Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15>
13. ДСНС: Освітня платформа: зона безпеки життєдіяльності (навчально-методичні матеріали), Харків, 2022. – Електронний ресурс: <https://nmc.dsns.gov.ua/upload/2/0/0/4/1/na-dopomogu-klasam-bezpeki-zona-bzd.pdf>

Додаткова:

14. EN 16798 1:2019. Energy performance of buildings – Ventilation for buildings – Part 1: Indoor environmental input parameters for design and assessment of energy performance of buildings addressing indoor air quality, thermal environment, lighting and acoustics. – Brussels: CEN, 2019.
15. CDC. Model Aquatic Health Code (МАНС). – 4th ed. – Atlanta, GA: Centers for Disease Control and Prevention, 2023. – Електронний ресурс: <https://www.cdc.gov/mahc/>
16. CDC. Model Aquatic Health Code Annex. – Atlanta, GA: Centers for Disease Control and Prevention, 2024. – Електронний ресурс: <https://www.cdc.gov/mahc/annex/>
17. APTA (American Physical Therapy Association). Position on Safe Patient Handling and Mobility (SPHM) for Physical Therapists and Physical Therapist Assistants. – Alexandria, VA: APTA, 2019. – Електронний ресурс: <https://www.apta.org/>
18. CDC/NIOSH. Revised NIOSH Lifting Equation (RNLE): Applications & Guidance. – Cincinnati, OH: National Institute for Occupational Safety and Health, 2021 (update). – Електронний ресурс: <https://www.cdc.gov/niosh/topics/ergonomics/>
19. OSHA. Safe Patient Handling – Healthcare. – Washington, DC: Occupational Safety and Health Administration, 2019 (update). Електронний ресурс: <https://www.osha.gov/healthcare/safe-patient-handling>
20. WHO. Rehabilitation 2030: A Call for Action. – Geneva: World Health Organization, 2017. Електронний ресурс: <https://www.who.int/rehabilitation/rehabilitation-2030/en/>
21. Модульне середовище. Режим доступу: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=9972>
22. Електронна бібліотека університету. Режим доступу: <https://library.khmnu.edu.ua/>
23. Репозитарій ХНУ. Режим доступу: <https://elar.khmnu.edu.ua/home>